

Utveckling av samhällsskydd
Säker hantering av farliga ämnen
Dr. Lorens van Dam
010-2404344
lorens.van.dam@msb.se

Sändlista

Konsekvensutredning¹ gällande förslag till nya föreskrifter om hantering av ammoniumnitrat-emulsioner, -suspensioner och -geler (ANE) samt tillhörande ändring av MSBFS 2010:4

A Allmänt

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Ammoniumnitratemulsioner, -suspensioner och -geler (ANE) är förstadier till bulksprängämne som används vid praktiskt taget alla civila sprängningsarbeten samt inom gruvnäringen. Internationellt har ett antal olyckor skett med ANE, senast i Norge då en så kallad "laddtruck" fylld med ANE exploderade². Även om branschen hittills i hög grad varit självreglerande innebär den konkurrens som råder mellan företagen och pressen från kunderna att denna självreglering behöver fastställas i regelverk för att upprätthålla en säker hantering och ge alla företag samma förutsättningar att bedriva en säker verksamhet.

De föreslagna reglerna innebär i huvudsak att nuvarande branschpraxis kodifieras i form av en ny föreskrift om hantering av ANE med stöd av lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Samtidigt föreslås ett tillägg till MSB:s föreskrifter (MSBFS 2010:4) om vilka varor som ska anses utgöra brandfarliga eller explosiva varor. Tillägget innebär att mekanisk bearbetning av ANE anses utgöra hantering av explosiv vara, vilket främst gäller tillverkning av ANE och är rådande praxis.

I samband med ovanstående ändring av MSBFS 2010:4 föreslås även redaktionella ändringar av denna föreskrift vilka uteslutande handlar om

¹ Gjord enligt mall från Tillväxtverket (<https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/guider-och-vagledningar/vagledning/2016-06-16-vagledning-for-konsekvens-utredning-vid-regelgivning.html>)

² Se rapport från Direktoratet för samfunnsikkerhet og beredskap (DSB), <https://www.dsb.no/rapporter-og-evalueringer/rapport-drevja/>

MSB Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Besöksadress:
Stockholm: Fleminggatan 14
Karlstad: Norra Klaragatan 18
Sandö: Sandövägen 7
Revinge: Revingeby

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org nr.
202100-5984

uppdateringar av referenser till andra regelverk och inte får några konsekvenser.

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Alternativet till reglering kan vara att företagen på grund av konkurrensen sinsemellan eller från nya aktörer undan för undan pressas till att göra avkall på säkerheten. Slutresultatet av en sådan nedåtgående säkerhetsspiral kan vara en explosionsolycka med katastrofala följder.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Såvitt MSB känner till finns sju företag som tillverkar och levererar ANE på den svenska marknaden idag och dessa berörs direkt av regleringen. Utöver detta berörs alla de entreprenörer som använder ANE i sprängningsarbeten i princip, men i praktiken är det oftast leverantörerna som sköter de aspekter av verksamheten som de föreslagna reglerna omfattar.

Utöver näringslivet berörs kommunerna då de är tillstånds- och tillsynsmyndigheter för regler om civil hantering av brandfarliga varor utfärdade med stöd av LBE.

Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

MSB har genom 25 § förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor (FBE) bemyndigande att utpeka vilka brandreaktiva varor som ska omfattas av lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE). I förarbeten till LBE anges vilken typ av egenskaper som dessa varor kan ha.³ ANE innehåller alla beståndsdelar för att kunna agera som ett sprängämne och skiljer sig endast från ett sprängämne genom dess relativa okänslighet för initiering. ANE är klassificerat som ett oxiderande ämne enligt reglerna om transport av farligt gods (Klass 5.1 i ADR-S⁴) och enligt EU:s CLP-förordning⁵. ANE kan på denna grund och med hänsyn till de risker som hanteringen innebär anses vara en brandreaktiv vara enligt MSB.

Uppgifter om vilka kostnadsmissiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Då de föreslagna reglerna i huvudsak kodifierar nuvarande branschpraxis torde ingen större kostnad uppkomma vad gäller regelefterlevnad för de företag som i dagsläget opererar på den svenska marknaden. Genom den tillståndsplikt som införs kommer dock de flesta verksamheter att omfattas av krav på tillstånd,

³ Statens offentliga utredningar, SOU 2006:16.

⁴ MSBFS 2016:8 om transport av farligt gods på väg och i terräng (ADR-S)

⁵ EU-förordning 1272/2008 om klassificering och märkning av ämnen och blandningar.

vilket kommunerna har rätt att ta ut avgift för och därmed tillkommer en kostnad för företagen.

Antalet nuvarande etableringar där ANE hanteras för sprängningsarbeten, s.k. laddstationer där de truckar som används vid laddning av borrhålen fylls med ANE och andra råvaror, uppskattas av branschen till ca. 60 stycken. Antalet nyetableringar uppskattas av branschen till ca 20 stycken/år och avveckling av etableringar sker i ungefär samma takt. En stor del av etableringarna flyttas efter var större byggprojekt förläggs.

Uppskattningsvis tillkommer således 60 ärenden i riket för kommunerna att hantera när föreskrifterna träder i kraft, och därefter ca. 20 ärenden per år. Förslaget till föreskrifter innehåller en övergångstid på fem månader från ikraftträdandet för att företag ska ges tillfälle att hinna söka tillstånden och kommunerna handlägga dessa ärenden. Till föreskrifterna ger MSB även ut en handbok till hjälp för både verksamhetsutövarna och kommunerna i dessa ärenden, och MSB kan användas som remissinstans vid behov.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslaget bedöms överensstämma med de skyldigheter som följer av Sveriges EU-medlemskap.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Regleringen bör införas snarast. Informationsinsatser kommer att genomföras på MSB:s webbplats och vid kommande utbildningar om lagen om brandfarliga och explosiva varor, samt vid relevanta konferenser och möten. Branschen förväntas informera inom sina led.

B Kommuner och landsting

Markera med x

- () Regleringen bedöms inte få effekter för kommuner eller landsting. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkten i avsnitt B.
- (X) Regleringen bedöms få effekter för kommuner eller landsting. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkten i avsnitt B.

Beskrivning av effekter för kommuner eller landsting

Kommunerna är tillstånds- och tillsynsmyndigheter för civil hantering av brandfarliga varor enligt 17 § LBE, och kommer att behöva handlägga fler tillståndsärenden och utöva mer tillsyn. Kommunerna har dock rätt att ta ut en avgift för detta.

Antalet nuvarande etableringar där ANE hanteras för sprängningsarbeten uppskattas av branschen till ca. 60 stycken. Antalet nyetableringar där ANE används uppskattas av branschen till ca 20 stycken/år (avveckling av etableringar sker i ungefär samma takt).

C Företag

Med företag avses här en juridisk eller en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, det vill säga försäljning av varor och/eller tjänster yrkesmässigt och självständigt. Att yrkesmässigt bedriva näringsverksamhet bör tolkas brett.

Markera med x

() Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkterna i avsnitt C.

(X) Regleringen bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkterna i avsnitt C.

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Det finns idag sju företag som levererar ANE på den svenska marknaden, såvitt MSB känner till. Storleken på företagen varierar, och de flesta bedriver även annan verksamhet med explosiva varor.

Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader.

Den föreslagna regleringen kodifierar i stort sett rådande branschpraxis och innebär därför inga större krav på förändringar i hanteringen. Däremot innebär tillståndsplikten att företagen måste sammanställa underlag för prövningen av tillstånd till kommunen där verksamheten ska bedrivas, bland annat en utredning av riskerna. De flesta företag gör dock redan sådana riskutredningar och bereder annat underlag inför nyetableringar.

Det är svårt att uppskatta tidsåtgången för sammanställningen, men i de flesta fall torde den vara likartad för varje etablering och därmed minskar administrationen avsevärt för varje enskild ansökan.

Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen
Inga ytterligare kostnader förväntas då reglerna kodifierar rådande praxis i branschen.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen
Reglerna gäller lika för alla företag och påverkar därför inte konkurrensförhållandena.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen
Inga andra effekter förväntas.

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning
Inga särskilda hänsyn bedöms behöva tas då de föreslagna reglerna införlivar rådande praxis.

D Samråd

Beskrivning av ett eventuellt tidigt samråd
Samråd har skett med samtliga sju företag som, såvitt MSB känner till, bedriver verksamhet med ANE i Sverige. Dessa instämmer såvitt MSB har uppfattat huvudsakligen i den föreslagna regleringen.

Samråd har även skett med företrädare för kommunernas räddningstjänster, genom den expertgrupp för LBE-frågor som upprättats december 2017.

E Kontaktperson

Ange vem som kan kontaktas vid eventuella frågor
Lorens van Dam, handläggare och kemist, Tel:010-240 43 44,
E-post: lorens.van.dam@msb.se

Erik Lövrup Nordentjell, tf. bitr. enhetschef, Tel: 010-240 51 71,
E-post: erik.lovrupnordentjell@msb.se